

נזקים והשפעות של התעללות

משרד החינוך
משרד הבריאות

סוגי נזקים פרניס (1995)

- נזק ראשוני - הנגרם ישירות על-ידי ההתעללות והקשור בעיקרו לאדם הנפגע.
- נזק משני - הקשור לאדם, למשפחתו ולסובבים אותו והנוצר כתוצאה מהתערבויות מקצועיות.

דמיון והבדלים בהשפעות והנזקים של התעללות בקרב אנשים עם מוגבלות וללא מוגבלות

- העדר ידע מחקרי וקליני מקשה על הסקת מסקנות ברורות.
מן המחקרים המעטים עולה:
- בשתי הקבוצות הנפגעים חווים ומפגינים סימפטומים דומים.
- טראומת הפגיעה מחריפה בעיות אצל הנפגע עם המוגבלות (בעיות בדיבור, קשיים תפקודיים, בעיות התנהגותיות).
- נמצאו השפעות ייחודיות בהתעללות מינית בילדים עם מוגבלות (תגובות מיניות לא הולמות, נסיגה רגשית והתנהגותית, פגיעה עצמית).
- לכל סוגי הפגיעה באנשים עם מוגבלות יש השלכות גופניות, רגשיות, חברתיות והתנהגותיות גם בבגרותם.

(Mansell & Sobsey; Strickler, 2001; Murphy et al., 1998)

נזק ראשוני

- נזק ראשוני הוא טראומטי ואינו חולף.
- השפעתו משתקת את הסתגלותו לחיים של האדם הנפגע.
- השפעתה של הטרומה הנפשית בעקבות התעללות באנשים עם מוגבלות נמשכת לאורך זמן רב.
- החוויות עלולות להתעורר אפילו שנים לאחר האירוע עקב תזכורות מן הטרומה המקורית.

הטראומה הנפשית גורמת ל...

להפרעת לחץ פוסט-טראומטית - שתי התגובות המנוגדות לסכנה,
פלישה וצמצום:

- דריכות, ציפייה מתמדת לסכנה שיפלוש לעולמו של הנפגע הרגע הטראומטי,
- סימפטומים נוספים קשורים למצבי התנתקות, דיסוציאציה והזדקקות לסמים ולאכזריות.

הן גורמות לאי-יציבות המחריפה את תחושת חוסר הישע.

גורמים המסבירים את השונות בתגובות של אנשים לפגיעה:

- אופי האירוע
- הגיל שבו התרחשה ההתעללות
- מי הפוגע
- האם הנפגע סיפר למישהו על ההתעללות, ומה הייתה תגובתו.
- משך הזמן של ההתעללות
- מספר הפוגעים
- האם היה שימוש בכוח גופני
- חוסן גופני ונפשי
- קיומם של קשרים תומכים .
- קיומן של אסטרטגיות התמודדות

סביבה של התעללות כרונית:

- מחזקת את האשמה העצמית, את רגשות הזעם והתוקפנות.
- הילד מטפח לעצמו זהות מוכתמת, בעלת סטיגמה.
- הרגשת הרוע הפנימי היא ששומרת על היחסים - היא נעשית חלק קבוע ויציב במבנה אישיותו, גם לאחר שהתעללות נפסקת.
- מחזורים ביולוגיים נורמליים של שינה וערות משתבשים, כמו גם מנגנוני אכילה וסילוק פסולת מן הגוף.
- הוויסות הנורמלי של מצבים רגשיים משתבש.
- פגיעה עצמית - יצירה מכוונת של שלשולים והקאות, התנהגות מינית כפייתית, חשיפה לסכנות, שימוש בסמים פסיכו אקטיביים.

מודל חמש הדינמיקות מחוללות טראומה (Finkelhor & Browne, 1985)

- מיניות טראומטית
- בגידה
- החלשה וחוסר אונים
- אבדן כוחות
- תיוג

רמות הנזק משני

- הטלת סטיגמה חברתית
- טראומה משנית בתהליך בין-מקצועי
- טראומה משנית בתהליך משפחתי-מקצועי
- טראומה משנית בתהליך משפחתי